

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแม่บทในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยเสริมสร้างความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้น จึงมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา มาตรา 15 บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในหมวด 4 มาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 22 - 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียน และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่างๆ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรีและกิจกรรม การจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของนักเรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นกิจกรรม

ที่ช่วยให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของนักเรียน และลักษณะที่ 2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมรักษาดินแดน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535, หน้า 1-3)

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ามีความสุขและมีความมั่นคงของประเทศชาติ จึงต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535, หน้า 219)

1. มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ของลูกเสือ
2. มีทักษะการสังเกต จดจำ การใช้มือ เครื่องมือ การแก้ปัญหาและทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกล้าหาญอดทน เข้มมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัยมีความสามัคคีเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์

4. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างสรรค์งานฝีมือ สนใจและพัฒนาเรื่องของธรรมชาติ จากวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว การจัดการกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน จะต้องเร่งดำเนินการต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเร่งรัดพัฒนาการจัดการกิจกรรมทุกประเภท

ในสถานศึกษาของตนโดยเฉพาะกิจกรรมลูกเสือให้สนองความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ และมีความรอบรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาในหมวด 6 มาตรา 48 ไว้ดังนี้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

จากที่กล่าวมา กระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจัดหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

จะต้องดำเนินการให้เหมาะสมอย่างมีคุณค่าให้สอดคล้องกันในทุกๆ ด้าน การบริหารจัดการควรจะมีรูปแบบที่เหมาะสม มีกระบวนการถูกต้องตามหลักวิชาการทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างเป็นระบบ จึงดำเนินการศึกษานำวงจรรจัดการบริหารคุณภาพของ เดนมาร์ก PDCA เป็นหลักการบริหารจัดการที่นำมาใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยการศึกษาสภาพการนำวงจรรจัดการบริหารคุณภาพ PDCA ของ เดนมาร์ก ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงงาน (Action) และรายงานผลการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยนเรศวร และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้กิจกรรมลูกเสือเจริญก้าวหน้าได้มากยิ่งขึ้น และจะเป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนำวงจรรจัดการบริหารคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำวงจรรจัดการบริหารคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการสอนลูกเสือ และวุฒิทางลูกเสือ

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพที่แท้จริง และใช้เป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิมในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 คน และครูสายผู้สอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน 650 คน

1.2 ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิม

ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 คน และครูสายผู้สอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน 242 คน ด้วยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครอชี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และทำการเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 เพศ จำแนกออกเป็น

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

2.1.2 ประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือ

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

2.1.3 วุฒิทางลูกเสือ

- 1) ต่ำกว่า A.T.C.
- 2) A.T.C.
- 3) สูงกว่า A.T.C.

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ สภาพการนำวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

P = Plan การวางแผน ประกอบด้วย

- การประชุมเตรียมการวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ
- การดำเนินการประชุมเพื่อวางแผนการบริหารหลักสูตรลูกเสือ
- ประเมินผลการวางแผนการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือ
- ทบทวนการวางแผนการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือ

D = Do การปฏิบัติ ประกอบด้วย

- การเตรียมการดำเนินการตามแผน
- การดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน
- การประเมินผลการดำเนินการ
- การทบทวน/ปรับปรุงการดำเนินการ

C = Check การตรวจสอบ ประกอบด้วย

- การวางแผนการตรวจสอบ
- การดำเนินการตรวจสอบประเมินผล

การประเมินผลกระบวนการตรวจสอบประเมินผล

การทบทวนการตรวจสอบประเมินผล

A = Action การปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย

การวางแผนทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ

การดำเนินการปรับปรุงวิธีการบริหารหลักสูตรลูกเสือ

การประเมินผลวิธีการทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ

การทบทวนกระบวนการปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพิษณุโลก

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาลูกเสือในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิมในจังหวัดพิษณุโลก

ลูกเสือ หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนวิชาลูกเสือ ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิมในจังหวัดพิษณุโลก

วุฒิทางลูกเสือ หมายถึง ผู้กำกับลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น B.T.C (Basic Unit Leader Training Course) ตามหลักสูตรของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นอย่างต่ำ โดยแบ่งออกเป็น วุฒิ ต่ำกว่า A.T.C วุฒิ A.T.C และวุฒิสูงกว่า A.T.C

ประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง ประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิม ในจังหวัดพิษณุโลกที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี และมากกว่า 5 ปี

การบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนสังกัดกรมสามัญเดิม ในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อกำหนดวิธีการบริหารหลักสูตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งกำหนดไว้ตามวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA

วงจรการบริหารคุณภาพ PDCA หมายถึง กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan) หมายถึง การวางแผนการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีการเตรียมการวางแผนการประชุมวางแผน มีการดำเนินการประชุมวางแผน มีการประเมินการวางแผน และมีการทบทวน/ปรับปรุงการวางแผนการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. การปฏิบัติตามแผน (Do) หมายถึง การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผน มีการเตรียมการดำเนินการตามแผน มีการดำเนินการจัดกิจกรรม มีการตรวจสอบประเมินผลการจัดกิจกรรม และมีการทบทวน/ปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

3. การตรวจสอบประเมินผล (Check) หมายถึง การประเมินผลการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนการตรวจสอบ มีการดำเนินการตรวจสอบประเมินผล มีการประเมินผลกระบวนการตรวจสอบประเมินผล และมีการทบทวน/ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบประเมินผลการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

4. การปรับปรุงงาน (Action) หมายถึง การดำเนินงานการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เหมาะสมจะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบ มีการวางแผนทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ มีการดำเนินการทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ มีการตรวจสอบประเมินผลกระบวนการทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือ และ มีการทบทวน/ปรับปรุงกระบวนการทบทวน/ปรับปรุงการบริหารหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือชาย และหญิงมีการนำวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แตกต่างกัน

2. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ต่างกัน มีการนำวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แตกต่างกัน

3. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีวุฒิทางลูกเสือต่างกันมีการนำวงจรการบริหาร PDCA ไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แตกต่างกัน